

Dhr. F. Weerwind
Minister voor Rechtsbescherming
Ministerie Justitie en Veiligheid
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Betreft: Herijking vergoedingen asielrecht

Amsterdam, 21 februari 2023

Geachte Minister,

De Vereniging van Asieladvocaten en -Juristen Nederland (VAJN) doet hierbij een dringend beroep op u om zo spoedig mogelijk te komen tot een herijking van de vergoedingen in het asielrecht. Hieronder licht ik dit toe.

In het afgelopen jaar is in twee fasen (per 1/1 en 1/9) scenario 1 van het rapport Andere Tijden van de Commissie van der Meer ingevoerd ("Rapport Andere Tijden"). Daarbij is er aanvullend budget uitgetrokken voor de rechtsbijstand en is gepoogd het stelsel voor gefinancierde rechtsbijstand duurzaam te maken.

Waar advocaten in de meeste rechtsgebieden er met deze wijzigingen over de linie op vooruit is gegaan, geldt voor asieladvocaten het omgekeerde: die zijn er netto op achteruit gegaan. Dit lijkt ons een onbedoeld effect dat zo spoedig mogelijk moet worden gecorrigeerd.

Wij hebben u hierop reeds gewezen bij brief van 9 februari 2022 (**bijlage**), meegestuurd als bijlage bij de brief aan u van de Nederlandse Orde van Advocaten 23 mei 2023 waarin verzocht om de eerste herijking na de invoering van scenario 1.

Op onze brief hebben we helaas geen antwoord mogen ontvangen. In uw Kamerbrief van 31 maart 2022 (Kamerstukken II 2021/22 31753, nr. 250) hebt u een periodieke herijking toegezegd. Deze toezegging is herhaald in de meest recente Voortgangsrapportage.

Wanneer deze herijking zal plaatsvinden is echter onduidelijk, terwijl de situatie thans echt penibel is door de samenloop van de wijzigingen, met het ontbreken van een realistische indexering van de vergoeding per punt. Het is met de huidige inflatie moeilijk, dan wel onmogelijk, om kostendekkend te werken en wij vrezen voor de toekomst van de beroepsgroep en daarmee voor de toegang tot het recht van asielzoekers. Ik wijs erop dat ook het wegwerken van de achterstanden bij de IND afhankelijk is van voldoende inzetbare asieladvocaten. Hieronder lichten wij de voornaamste pijnpunten nogmaals toe.

Zienswijze punten van 4 naar 2 punten

De 'zienswijze' fase in de asielprocedure is met de invoering van scenario 1 gereduceerd van 4 naar 2 punten.

Voor een helder begrip: Een zienswijze is een reactie op een voornemen tot afwijzen en is qua omvang en werklust te vergelijken met een bezwaarschrift waarvoor in het bestuursrecht 8 punten worden vergoed. Een voornemen moet met de cliënt worden besproken en indien een voornemen ziet op de geloofwaardigheid van het relaas, moet dit punt voor punt worden uitgevraagd. Bij zienswijzes spelen verder ook andere werkzaamheden zoals het verzamelen van landeninformatie, medische informatie en onderzoeken, stukken van cliënt verzamelen en vertalen, contra-expertises, etc., naast natuurlijk het opstellen van de zienswijze zelf. In deze fase zit ook het nabespreken van de beschikking inbegrepen.

De wijziging van 4 naar 2 punten is gebaseerd op CITION gegevens. In onze brief van 9 februari 2022 hebben wij uitgebreid uiteen gezet waarom deze CITION gegevens geen representatief beeld geven. Zo waren de zaken in het peiljaar 2015 niet representatief, omdat er toen relatief veel kansrijke zaken werden behandeld. Daarnaast waren op dat moment de zaken nog niet gesplitst in 'sporen', waardoor Dublin- en Veilig land van herkomst zaken (Sporen 1 en 2) vielen onder dezelfde toevoeging als AA/VA zaken (Spoor 4). Spoor 1 en 2 zaken zijn minder bewerkelijk en worden inmiddels via aparte toevoegingen vergoed (was 4 punten, sinds vorig jaar 6 punten). De urenstaten uit 2015 die gebruikt zijn voor de vaststelling van de bestede uren voor de verschillende fases zijn niet langer representatief. Zaken in de AA/VA worden steeds ingewikkelder en tijdrovender, gehoren beslaan vaak meerdere dagen en voornemens zijn omvangrijk.

Om deze complexiteit (en het werk dat daarmee gemoeid gaat) aan u zichtbaar te maken hebben wij aan onze leden verzocht om aan te geven hoeveel pagina's de laatste vijf voornemens, zienswijzes en beschikkingen waren die zij hebben ontvangen. Hieruit komt het volgende beeld:

In een 40 % van de gevallen is een voornemen 5-10 pagina's lang en in een kleine 40 % 10-15 pagina's. 11 % zat boven de 15 pagina's, 9% op 1-5 pagina's.

Het mag duidelijk zijn dat bij een voornemen van 5-10 of 10-15 pagina's het – zelfs in een forfaitair systeem – nooit haalbaar zal zijn om het voornemen te lezen, na te bespreken met cliënt, een zienswijze te schrijven én de beschikking uit te leggen in (minder dan) 2 uur. Zelfs in simpele zaken is het praktisch gezien niet mogelijk om onder de 2 uur te komen. Dat betekent dat een zaak waarin een voornemen wordt genomen nooit rendabel kan zijn.

De opgegeven uren bij deze zaken bevestigen dit beeld. Het laagste aantal uren dat advocaten besteden is 4-6 uur en dat is in 2% van de zaken zo geweest. Het 'grootste' deel (34 %) besteedde 8-10 uur aan de gehele fase, 16 % iets minder 6-8 uur. De overige 48 % besteedde meer dan 10 uur aan een voornemenfase: 16 % 10-14 uur, 14% 14-18 uur. 10% kwam zelfs tussen de 18-24 of hoger uit.

Het mag duidelijk zijn dat de 2 punten niet in de buurt komen van daadwerkelijke tijdsbesteding, zelfs niet in 'simpele' zaken. Wij verzoeken u dan ook zo spoedig mogelijk dit punt te herijken.

Toeslagen voor extra werkzaamheden